

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Quartum. Adulterium cum matrimonio attentato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

TERTIVM CRIMEN.

§. III. Adulterium cum promissione Matrimonii.

SI Titius vir Bertæ, etiam per solum matrimonium ratum, committat adulterium cum Catharina, promittens huic matrimonium post Bertæ mortem, incidit in impedimentum dirimens matrimonium inter ipsam Titium, & dictam Catharinam. (C. Si quis vovet. C. Relatum 3. quest. 1. C. Significavit nobis, De eo, qui duxit.) Vides Primo, hic non requiri occasionem, nec conspirationem, nec intentionem mortis, sufficit enim adulterium cum promissione, quam certe promissionem, negari non potest, dare ansam captandæ mortis coniugis. Vides Secundò, nec requiri iuramentum, quia promissio sine iuramento verissima promissio est. Vides Tertiò, promissionem non debere esse revocatam, nam, si est revocata, evolat, & non persistit promissio: at adulterium, & simul promissio hoc impedimentum delinquentibus assignunt. Revocatio autem, vel expressa esse potest, vel tacita, cuius tacite nonnulla exempla habere potes à Sanchez lib. 7. mar. d. 79. n. 6.

1. Sed adhuc sunt addendæ notationes quatuor. Notatio prima. Adulterium hic intelligitur eo modo quò intelleximus §. præced. n. 6.

2. Notatio secunda. Promissio debet esse acceptata ab altero coniuge; si enim acceptata non est, vim promissionis, saltem completæ, non habet; Sed non est necesse, ut alter reprobetur, siquidem nullum ius requirit ejusmodi reprobationem; quia tamen debet esse acceptata, ideo alteri significari omnino debet, ut dicam num. 6.

Quid si solum sit externa, sed ficto animo ficta, atque adeo nullo modo interna? Respondeo, non sufficere tum pro foro poli, tum, si possit probari, pro foro fori, quia verè tunc non est promissio, cui iura (quæ cum sint odiosa, non debent extendi) adnexerunt impedimentum. Ita Henric. l. 6. d. 12. c. 14. n. 3. G. Hurt. d. 23. mar. diff. 2. n. 8. & 9. Perez. de mar. d. 33. sect. 4. Ver. Sufficere quoque, alique licet Sanch. lib. 7. mar. d. 79. n. 10. Coninch. d. 31. num. 5. & Castrop. d. 4. de sponsal. p. 12. n. 1. putent, sufficere, quia finis legis est, tollere ab adulteris occasionem captandæ mortis coniugis. Sed certe finis legis non cadit sub legem, nisi quatenus in verbis legis comprehenditur. Quare sententia Henric. est à nobis approbanda.

3. Notatio tertia. Requiritur, ut dicta promissio sit absoluta, vel si sit conditionata, ut transierit in absolutam per advenum conditionis, qui scilicet eventus fuerit ante mortem coniugis. Si sic v. g. promittat dictus Titius prædictæ Catharinæ, Te ducam in uxorem, si prius Pater discesserit ab hac Vrbe, necesse est, ut vult Castrop. loc. cit. n. 13. citans Coninch. G. Hurt. Averf. contra Sanch. Navar. & Rodriq. ut discessus Patris sit ante mortem Bertæ, ut cum adulterio confurgat impedimentum.

4. Quid, si sic promittat Titius? Te Catharinam ducam, si moriatur Bertæ mea uxor? Respondeo, tunc cum adulterio exurgere impedimentum, quia in casu hoc huiusmodi promissio æquivaleret promissioni absolutæ, ut rectè notat Averf. d. 18. sect. 3. tamen Ver. Si; siquidem hæc conditio (si moriatur mea uxor) semper imbibitur in promissione, quantumvis absoluta matrimonii, facta à coniugato: ergo non reddit illam diversam ab absoluta, & ex alia parte illa locutio potius augeat, quam minuat ansam captandæ mortis coniugis.

5. Notatio quarta. Dictum est, promissionem debere esse acceptatam. Iam quæro, an acceptata hæc debeatur esse externo aliquo signo facta ei, qui promittit?

Respondeo, ita profecto, secus completa promissio non esset. Ita Sanchez, d. 79. n. 26. Coninch. l. c. n. 56. alique. Lege item De Lugo, de Inst. t. 2. disp. de Dona. & prom. n. 63, qui hanc exteriorem significationem acceptationis necessariam esse putat in promissionibus onerosis (qualis certe est ea, de qua loquimur) quamvis non gratuitis.

Pars III.

7. Quid, si alter, qui debet acceptare taceat?

Respondeo, si taceat, & interne non acceptet, ut dixi n. 3. sufficiens, & vera acceptatio non est. Quæstio ergo solum esse posset, quando quis acceptet interne, & taceat. Ad quam dico, reduci id tandem ad illam regulam: Qui tacet, consentire videtur: quam communiter Doctores explicant, valere semper in favorabilibus ipsi taceant, non vero in odiosis, seu ipsi nocivis. Quid ergo? valeret in casu nostro? Sanchez loc. cit. n. 25. cum Bonac. de mar. g. 3. p. 6. n. 9. Averf. g. 18. sect. 3. Ver. Quia demum, & Castrop. loc. cit. n. 10. putat non valere, quia, sumus (ait) in nocivis, illa enim acceptatio vera affert, causatque impedimentum matrimonii, quod incommodum est & detrimentum Coninch. loc. cit. n. 8. Pont. l. 7. c. 45. G. Hurt. l. 1. diff. 2. n. 9. sine. Rebell. g. 8. n. 5. Perez d. 13. sect. 5. putant, valere, quia sumus (ait) in favorabilibus, illud enim matrimonium apprehenditur ab illis adulteris, ut bonum, Quoniam verò utraque sententia est probabilis, rationes utrinque adductæ apud eorum Doctores videantur.

8. Si ex circumstantiis colligatur, illud silentium esse potius contemptum, quam acceptationem, certum est, non sufficere, quia non esset tunc iudicandum, adesse acceptationem, ut non iudicaretur (inquit in simili De Lugo loc. cit.) si dicente Scurra puellæ Regiæ, Tibi promitto matrimonium, puella taceat: tunc nimis silentium illud contemptum significat, non consensum.

Ex dictis vides, adulterium solum sine alia promissione, vel promissionem solam (quæ certe est peccatum grave secundum Averf. g. 18. mar. sect. 3. Ver. Videtur impedire,) sine adulterio non esse impedimentum dirimens; ut rectè monet ibid. Averf.

9. Ex dictis sequentem casum decidamus. Titius, & Catharina bona fide putantes Titii uxorem obisse, sibi invicem promiserunt matrimonium, deinde cognoverunt eam vivere, & nihilominus commiserunt adulterium, incurreruntne impedimentum, de quo loquimur?

10. Respondeo, Incurrerunt (ait Averf. quest. 18. de matrim. sect. 3. Ver. Sed plerique, & in simili Perez d. 63. sect. 3. num. 3.) quia iam adfuit illa duo, quæ ad patendum hoc impedimentum requiruntur, nempe promissio, & adulterium. Et quamvis ex iure supra dixerimus, Adulterium debere esse formale, hoc est cognitum, ut tale tamen non invenitur in lure, quod promissio debeat esse cum notitia, quod, propter viventem coniugem, fieri illa promissio non possit.

11. Hæc illi, à quibus dissentire me cogit distinctio hic adhibenda. Collig. ex Sanch. l. 7. de mar. d. 79. n. 6. & 7. Si Titius, & Catharina adulterium post cognitionem vitæ Bertæ committunt ex vi promissionis factæ, seu ex confidentia, quod erant, (ut ita loquar) sponsi cum spe futuri matrimonii, sanè tunc assentior impedimentum confurgere, quia sic persistit promissio, & quidem sub mala fide, quæ antea erat sub bona. At verò, si cognita Bertæ vita, apprehenderint Titius, & Catharina promissionem illam evanuisse, quia inter ipsos matrimonium intercedere amplius non potest, committuntque deinde adulterium abstrahendo ab illa promissione, impedimentum non contrahunt, quia sic adulterium non est coniunctum cum promissione, si quidem illa iam, ut dictum est, in hoc posteriore casu, amplius non persistit.

QUARTVM CRIMEN.

§. IV. Adulterium coniunctum cum matrimonio attentato.

SI Titius vir Bertæ per matrimonium, etiam tantummodo ratum, committat cum Catharina adulterium, & insuper item, idest Titius, & Catharina attentent contrahere matrimonium per verba de præfenti, statim nascitur inter ipsos impedimentum dirimens: attentent (dixi) nam vivente coniuge, verum nunquam erit cum alio matrimonium. Neque mirum

M 2 est,

est, in hoc casu enasci dictum impedimentum; si enim illud, ex sola promissione matrimonii cum adulterio, confurgit, multo magis ex consensu praesenti.

Nihil præterea hic notandum occurrit, quod ex proximè dictis colligi non possit.

§. V. Quo iure iudicatum est Impedimentum Criminis?

1. Sane iure Ecclesiastico, ut patet ex Textibus initio huius cap. allatis. Verum institui hunc paragraphum, ut notarem duo.

Primum, cum Infideles non subiaceant legibus Ecclesiasticis, ideo, fit, ut, si duo ex ipsis committant prædicta crimina, non futurum sit invalidum eorum matrimonium ex hoc capite, ut recepta invalidum non fuit matrimonium David cum Bersabea Adultera post Viræ mortem, ab eodem David interfecti.

2. Secundum. Quid si aliquod ex prædictis criminibus committatur ab altero, qui sit Christianus, altero existente Infideli?

Respondeo, Sane tunc redundaret impedimentum dirimens inter ipsos: nam ad contrahendum invalide matrimonium, satis, superque est, ut alter ex contrahentibus impedimento alligetur. Quemadmodum contingit in impedimento solemnisi Voti, vel Ordinis Sacri, quod, quamvis in altero dumtaxat inveniat, irritum tamen reddit matrimonium. Sunt nihilominus in casu nostro aliquot exceptiones, quas admittit Sanchez, lib. 7. mar. d. 78. num. 3. reicit vero Averfa, de matr. quest. 18. sect. 5. qualque, si tempus tibi suppetit, & curiositas moveret, vel necessitas decidendi urgeat, apud ipsos lege: rarissime enim evenire solent.

CAPVT VII.

Impedimentum Sextum.

CULTVS DISPARITAS.

1. Inter personam baptizatam, & non baptizatam, quamvis Cathecumenam, invalide inter Matrimonium, quod significamus, cum disparitatem cultus esse asserimus impedimentum dirimens. Id autem est inductum iure Ecclesiastico propter periculum, quod subiret proles nascitura pravæ educationis. Quod quidem periculum notat, Matrimonium inter Fidelem, & Infidelem illicitum iure nature esse, sed non notat esse invalidum, ut minus rectè aliquot pauci putant. Locum Iuris, in quo hoc impedimentum constituitur, non facile invenies; id, quod pluribus disputatum habes apud Pontium lib. 7. cap. 47. satis tamen nobis est, asserere, saltem ipsa consuetudine, & usu à Sancta Ecclesia illud fuisse approbatum.

2. Si Infidelitas superveniat Matrimonio iam contracto, illud non dirimit, sed qua ratione possit esse causa divortii infra dicam, tract. 7. De obligat. cap. 3. §. 7. à num. 2.

3. Infidelem autem, dixi, nam cum hæretico contractum matrimonium à Catholico validum est, quia hæreticus oppositur baptizatus; erit tamen illicitum, quia regulariter timentur pericula malæ educationis filiorum, vel perversionis alterius coniugis, quibus tamen in raro casu cessantibus, posset Summus Pontifex dispensare. Quæ, & similia distinctius dicam infra, tract. 5. de matr. ut Sac. cap. 5. & tract. 7. de oblig. cap. 3. §. 2. à num. 2. & passim Doctores, ut Sanchez lib. 7. d. 72. Coninch. d. 31. dub. 3. à n. 41. De Lugo de Fide d. 62. quest. 2. Averfa loc. cit. sect. 2.

CAPVT VIII.

Impedimentum Septimum.

V I S.

DE Impedimento hoc, quod exurgit ex Vi Coactus, Metu, dicemus commodius non multo post tract. 3. de sponsal. cap. 2. §. 2. & tract. 4. de conjugio.

CAPVT IX.

Impedimentum Octavum.

ORDO SACER.

1. Ordinem Sacrum, hoc est Subdiaconatum, Conatus, & Sacerdotium esse in Ecclesia, ut impedimentum dirimens Matrimonium, est, ut tenet ut sic ex Tridentino de Fide, sess. 24. de matr. c. 2.

2. Adde insuper, si ordinatus quis in Sacris Matrimonium contrahere, incidere in excommunicationem latæ sententiæ, ut infra hoc eodem tr. 1. d. 17. dicemus, & incidere in irregularitatem Bigamie dinariæ, ut explicabimus, cum de Irregularitate. Alioquinque post sententiam incidere in privationem Sacramentum, ut habetur in iure C. Decernimus dist. 21.

3. Inquires. In Ecclesia Græca, seu Orientali, si natus in Sacris ducat uxorem, valide ducit. Nam Græcis jam vxoratis antea, concedatur pollicetur. Ordinem Sacros, non verò Episcopatum, valide suscipere, & in Matrimonio exercere; tamen non conceditur Matrimonio coniungi eos, qui Sacris Ordinibus sunt initiati: nam propterea quaritur an sit ipsis Ordo Sacrum impedimentum dirimens, ita, ut, si Græcus Sacerdos vxorem ducat, non illicitè modò, sed invalide ducat?

4. Respondeo, invalide ducit, Azor. l. 1. d. 1. c. 1. & 1. validè Arcudius, in Concord. l. 7. cap. 41. cum fortè non habebit fidem Lector. utpote viro docto ex Græcis in suis ritibus peritiori, quam Azor. Iphum.

5. Multa hic essent superaddenda, nisi alibi de his sufficienter dixissem, nam propterea hic indicare non teneo. Quodnam Sacriligium committat Sacerdos Ordinatus, si contra Castitatem peccet, dixi in Moralibus Conf. lib. 2. c. 7. §. 1. n. 4. & 5.

Quid de Sacerdote Græco? Dixi in libris Decalogi vide l. 2. in Decal. c. 6. §. 3. n. 3.

An Sponsus, invita Sponsa, Ordinem Sacrum suscipere valeat? infra tr. 3. de sponsal. c. 5. §. 3.

An Ordo Sacer dissolvat vinculum Matrimonii? infra tr. 5. de matr. vi. Sac. c. 6. §. 2. n. 13.

An ex consensu vxoris possit ordinari vxoratus? quid si ordinetur, absque ejus consensu? infra tr. 4. de oblig. cap. 4. §. 2.

An obligatio servandæ Castitatis annexa ordinati Sacris sit ex Voto, an ex Præcepto, supra lib. 7. d. 72. Ordin. cap. 3. §. 3.

An infans, vel ignorans hanc obligationem, subeat, si ordinetur? Ibid. à n. 17.

An Metu, vel Vi coactus Sacram Ordinem suscipiens eandem servandæ Castitatis obligationem contrahat? Ibid. à n. 13.

An in Sacris constitutus incurrit excommunicationem, si attentet Matrimonium contrahere? Ibid. c. 14. ut modo n. 2. dixi.